

извънредните, екстремни състояния на обща опасност - напр. ситуацията по времето на Втората световна война, когато циганите са били преследвани наравно с евреите. У нас израз на такова състояние е задължението членовете на дадена група да скрият при себе си член на друга група, ако е преследван от властите, макар че при нормални условия никога да не биха го приели в къщата си.

Друг вариант за показване на общоциганското единство е перспективата за получаване на обща материална изгода - напр. обединението на различните враждуващи цигански организации, когато трябваше да се решава въпросът за разпределянето на германските репарации, изплащани на циганите като силно пострадали от фашизма (конгресът на *Романи Юнион* през 1981 г. в Гьотинген). Разбира се, има и немалък брой представители на циганската интелигенция, които са действително идеалисти (или поне съчетават материалния интерес с по-висши идеали), които искрено ратуват за общоциганско единство (както в рамките на отделните страни, така и в мащабите на "Романи Юнион"). Все пак значението и влиянието на тези организации, особено когато надхвърлят рамките на една група и имат по-високи цели, не трябва да се надценяват. Примерът със съюза "Рома" в България е твърде показателен в това отношение и не се нуждае от допълнителни коментари.

Безспорно интересни са и случаите, когато посочените вече степени на етническо съзнание при циганите се припокриват (отчасти или изцяло) от съзнанието за принадлежност към друга етническа общност - напр. макрообществото (или отделни негови части), в което те живеят или са живяли преди.

Тук трябва да се отграничават две линии на развитие, които обаче може да се пресекат или слоят напълно: 1. Представянето, стилизирането пред нециганите, за да се получи обществен престиж или заради материални изгоди; 2. Тенденциите към действителна промяна на етническото самосъзнание.

Първият вариант се появява още при появата на циганите в Западна Европа през Средновековието, когато първоначално те се представят за потомци на египетските християни. Вариантите при обявяването за наследници на древни култури са твърде разнообразни: напр. представители на нашите "лингурари" се обявяват за потомци на "лигийци" или "лигурийци", а в днешна Гърция група цигани се обявиха за потомци на траките. От друга страна, идентификацията с макрообществото може рязко да се засили и в съвременни условия - пак в Гърция представителите на